

Г.М. Шамота,
аспірант Сумського державного університету

ВРАХУВАННЯ ЧИННИКІВ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ І РИЗИКУ В ІННОВАЦІЙНОМУ ПРОЕКТУВАННІ

При здійсненні інноваційної діяльності, якій апріорі притаманний підвищений рівень ризику, однією із складних теоретико-методологічних та прикладних проблем є виявлення і урахування чинників невизначеності та імовірнісної оцінки їх впливу на економічний ефект від комерціалізації інновацій. У зв'язку з цим актуальною для кожного інноваційно активного суб'єкта господарювання є розробка ефективної системи управління ризиками з урахуванням специфіки інноваційної сфери.

Як відомо, управління ризиком в інноваційній діяльності - це сукупність практичних заходів щодо зниження невизначеності результатів інновації, підвищення корисності реалізації нововведення зниження вартості досягнення інноваційної мети. Головною причиною існування невизначеності є неповнота та неточність інформації про поточне та перспективне становище як ринкового середовища, так і самого інноваційно активного підприємства, зумовлена динамічністю і багатofакторністю їх змінюваності та розвитку, об'єктивною обмеженістю інформації як ресурсу.

Виділимо такі ключові ознаки ризику:

- невизначеність дії ринкових факторів у даний час та у майбутньому;
- існування декількох альтернатив розвитку подій;
- можливість настання несприятливої події, імовірність втрат активів, неотримання очікуваного прибутку або інших відхилень від запланованих і прогнозованих показників;
- об'єктивна необхідність здійснення управлінських заходів щодо зменшення можливих негативних або несприятливих наслідків;
- суб'єктивне сприйняття подій.

Вагомою сутнісною характеристикою ризику, на нашу думку, є можливість як негативних, так і позитивних відхилень від встановленої мети, прогнозованих показників. Тому більш точним та правильним можна вважати комплексний підхід до визначення ризику, згідно з яким він ототожнюється з вірогідністю будь-яких відхилень отриманого результату від очікуваного, головною причиною виникнення яких є невизначеність при передбаченні результату здійснюваної операції.

З огляду на наведені сутнісні ознаки, ризик портфеля інноваційних проектів підприємства можна визначати як економічну категорію, що характеризує імовірнісну оцінку об'єктивної загрози втрати інноваційно-активним підприємством частини своїх матеріальних, фінансових, інтелектуальних ресурсів, недоотримання суб'єктивно очікуваних доходів виникнення додаткових витрат або будь-яких інших відхилень від прогнозованих параметрів ефективності у результаті прийняття рішення щодо формування та управління портфелем як цілісної сукупності

інноваційних проектів, пов'язаної спільним бюджетом фінансування, в процесі їх розробки та реалізації в умовах змінюваності внутрішнього та зовнішнього середовища.

Процес оцінки та врахування невизначеності при управлінні портфелем інноваційних проектів, на нашу думку, доцільно здійснювати на основі дотримання таких принципів:

- використання різних підходів до оцінки невизначеності на різних стадіях розробки та впровадження інноваційного проекту з врахуванням відмінностей в якості наявної інформаційної бази;
- комплексна оцінка ризику та розробка заходів щодо його мінімізації на пізніх етапах розробки, після накопичення необхідної інформації;
- забезпечення балансу цілей, індивідуальних оцінок, приватних завдань та інтересів власників підприємства і потенційних інвесторів з врахуванням стратегії розвитку підприємства;
- врахування невизначеності при ухваленні рішень про розподіл інвестиційних ресурсів між проектами портфеля та встановленні пріоритетності окремих проектів у портфелі.